

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie z wniosku sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. o ponowne zbadanie spełnienia przez nią wymogów niezawisłości i bezstronności

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 6 marca 2026 r.,

wniosku sędziego Sądu Najwyższego Barbary Skoczowskiej o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Krzysztofa Wiaka od udziału w sprawie o sygn. akt II KB 3/24

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 4 k.p.k.

postanowił:

wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Krzysztofa Wiaka od udziału w sprawie o sygn. akt II KB 3/24.

UZASADNIENIE

W uwzględnieniu wniosku pełnomocnika oskarżycielki prywatnej złożony na podstawie art. 42a § 3 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych (u.s.p.) Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 22 lutego 2024 r., sygn. akt X Ko 48/24, na podstawie art. 42a § 3 i 11 u.s.p. wyłączył sędzię X. Y. od rozpoznania sprawy o sygn. akt X Ka 80/24. W reakcji na tę decyzję sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y., powołując się na art. 42a § 13 u.s.p., skierowała do Sądu Najwyższego pismo określone jako „Wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy X Ko 48/24”. W świetle art. 42a § 3 i 13 u.s.p. wypada uznać, że chodzi ponowne

rozpoznanie wniosku o zbadanie spełnienia przez sędzię X. Y. wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie Sądu Okręgowego w Warszawie o sygn. akt X Ka 80/24. W Sądzie Najwyższym sprawę zarejestrowano pod sygn. II KB 3/24 i w wyniku losowania wyłoniono następujący skład orzekający: SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący), SSN Romuald Dalewski (sprawozdawca), SSN Krzysztof Wiak, SSN Paweł Czubik i SSN Marek Siwek.

Przewodnicząca składu złożyła wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego Pawła Czubika i Romualda Dalewskiego od udziału (orzekania) w sprawie o sygn. akt II KB 3/24. Postanowieniem z dnia 27 marca 2024 r. Sąd Najwyższy wniosek ten uwzględnił, a w wyniku tej decyzji skład orzekający uzupełniono o dotychczasowych zastępców członków składu – sędziów Sądu Najwyższego Dariusza Dończyka i Pawła Księżaka oraz wskazano, że funkcje sprawozdawcy pełni SSN Krzysztof Wiak. Następnie Przewodnicząca składu orzekającego SSN Barbara Skoczowska w oparciu o art. 42 § 1 w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. złożyła wniosek o wyłączenie od orzekania w sprawie o sygn. akt II KB 3/24 sędziego Sądu Najwyższego Krzysztofa Wiaka.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przedmiotowy wniosek jest dopuszczalny w świetle uchwał podjętych przez Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów: z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, w której wskazano, że „kontrola bezstronności sędziego prowadzona przez właściwy sąd z urzędu w trybie art. 42 § 1 k.p.k. może zostać uruchomiona również przez każdego sędziego zasiadającego w jego składzie” (pkt 8 uchwały) oraz z dnia 13 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (mającej moc zasady prawnej), w której wyjaśniono, że pojęcie „sprawy”, o jakim mowa w art. 40 i art. 41 § 1 k.p.k., odnosi się zarówno do sprawy głównej, rozumianej jako orzekanie w głównym przedmiocie procesu, jak również postępowań incydentalnych, w tym takich, które mają miejsce w ramach sprawy głównej. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, że instytucja wyłączenia sędziego znajduje zastosowanie także w przypadku rozpoznawania wniosku o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności (zob. postanowienie z dnia 22 stycznia 2024 r., I ZO 121/23 i powołane tam orzeczenia).

Gdy chodzi o *meritum*, to wniosek zasługuje na uwzględnienie. W jego treści zaznaczono, że w sprawie Sądu Okręgowego w Warszawie o sygn. akt X Ka 80/24

pełnomocnik oskarżycielki prywatnej wskazał, że podstawę jego wystąpienia o zbadanie spełnienia przez sędziego X. Y. wymogów niezawisłości i bezstronności są nie tylko okoliczności dotyczące jej postępowania po powołaniu na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie, ale także okoliczności związane z jej powołaniem przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (KRS) ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). Podobnie Sąd Okręgowy w Warszawie, który wyłączył sędziego X. Y. od rozpoznania sprawy o sygn. akt X Ka 80/24, nawiązał do okoliczności związanych z jej powołaniem na wniosek KRS ukształtowanej na mocy wymienionej ustawy oraz do szeregu okoliczności bezpośrednio wynikających z tego powołania. Następnie we wniosku akcentowano, że sędzia, którego dotyczy wniosek o wyłączenie, do pełnienia urzędu również został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. i tym samym, zasiadając w składzie orzekającym w sprawie II KB 3/24, „zmuszony byłby do zajęcia stanowiska odnośnie do okoliczności, która także jego bezpośrednio dotyczy, albowiem jest związana z jego własną procedurą nominacyjną”. Wyrażono przy tym pogląd, że sędzia Krzysztof Wiak powinien zażądać wyłączenia go od rozpoznania sprawy, nadto zwrócono uwagę, że nieuwzględnienie przedmiotowego wniosku doprowadzi do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua* oraz mogłoby realnie prowadzić do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Nawiązano również do również do uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, wskazując, że w świetle tych judykatów udział w składzie orzekającym Sądu Najwyższego sędziego Krzysztofa Wiaka będzie skutkował nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Jest widoczne, że wniosek o wyłączenie sędziego Krzysztofa Wiaka od udziału w sprawie o sygn. akt III KB 3/24 nie odbiega treścią od wcześniej złożonego przez Przewodniczącą składu orzekającego wniosku o wyłączenie

sędziów Pawła Czubika i Romualda Dalewskiego, dlatego w ślad za Sądem Najwyższym, który orzekał odnośnie do tego wniosku, można wskazać, że wniosek złożony przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej, dotyczący sędzi X. Y., w istotnej części nawiązuje do okoliczności związanych z jej powołaniem na urząd sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie, w szczególności akcentuje, że powołanie to nastąpiło na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Okoliczności te miał również w polu widzenia Sąd Okręgowy w Warszawie, gdy postanowieniem z dnia 22 lutego 2024 r. wyłączył sędzię X. Y. od rozpoznania sprawy o sygn. akt X Ka 80/24. W takim razie trzeba przyjąć, że sędzia Sądu Najwyższego Krzysztof Wiak, który do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego został powołany również na wniosek KRS ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., tj. w procedurze kwestionowanej tak przez stronę, która w trybie art. 42a § 3 u.s.p. złożyła wniosek o zbadanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności, jak i przez Sąd, który wniosek ten rozpoznał, nie powinien orzekać w sprawie, której przedmiotem jest ponowne rozpoznanie wniosku. Zmuszony byłby bowiem do zajęcia stanowiska odnośnie do okoliczności, która i jego bezpośrednio dotyczy, co skłaniałoby do uznania, że został naruszony zakaz wynikający z reguły *nemo iudex in causa sua* i tym samym podałoby w wątpliwość bezstronność orzekania Sądu Najwyższego. We wniosku o wyłączenie od udziału w sprawie sędziego Krzysztofa Wiaka zasadnie też nawiązano do orzecznictwa uchwałodawczego Sądu Najwyższego, w świetle którego udział w składzie orzekającym tego Sądu osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw skutkuje nienależytą obsadą sądu, tj. uchybieniem o randze bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zapobieżenie wystąpienia tego uchybienia jest nie mniej istotnym argumentem skłaniającym do uwzględnienia przedmiotowego wniosku, podobnie jak nawiązanie we wniosku do normy konwencyjnej,

gwarantującej stronie dostęp do niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[J.J.]

[r.g.]